

Automatiskt beslutsfattande som en del av framtidens förvaltning

Ledande jurist Ida Sulin, Kommunmarknaden 2022

Tekoäly tekee yhä useammin verotusta, sosiaalitukia ja maahanmuuttoa koskevia päätöksiä – Kuka kantaa vastuun, jos tekoäly tekee virheen?

”Automaattisten päätöksentekojärjestelmien kehittäminen törmää tällä hetkellä siihen, että ei ole säädetty sellaista yleislakia, joka selventäisi, kenen virkamiehen vastuulla tehty päätös on”, Niina Mäntylä sanoo.

Niina Mäntylä, Tuomas Pöysti ja Teemu Roos. KUVA: VAASAN YLIOPISTO, LEHTIKUVA, HELSINGIN YLIOPISTO.

KOTIMAA

Kela automatisoi tukipäätöksiä – oikeuskansleri vaatii nyt selvitystä

Oikeuskansleri haluaa selvittää Kelalta, onko etuuspäätösten tekeminen automatisoidusti oikein.

JAA

KOMMENTIT

Oikeusministeriö selvittää oikeusturvaa robotin tekemissä etuuskäsittelyissä – automaattiseen päätöksentekoon tulevaisuudessa tiukempi sääntely

Verohallinnon ja Kelan automaattiseen päätöksentekoon liittyvät läpinäkyvyys-, virkavastuu- ja hyvän hallinnon ongelmat nousivat esiin viime syksynä. Nyt oikeusministeriö selvittää automaattiseen päätöksentekoon liittyvää sääntelyn tarvetta. Verohallinto ja Kela pitävät nykyistä sääntelyä puutteellisena.

Vilma Ronsi

24.06.2020 06:00

AUTOMATISAATIO

Kela tekee päätöksiä tuista automaattisesti, mutta millä perusteilla? KUVA: VESA MOILANEN

STT

30.10.2019 14:00

Bakgrund

- Automatiska förvaltningsbeslut fattas redan till en viss mån i Finland (FPA och Skatteverket)
- Bland annat JK har ansett (EOAK/3379/2018) det inte finns en laglig grund för behandling av ärenden helautomatiskt än så länge
- Också grundlagsutskottet har krävt lagstiftning om automatiskt beslutsfattande (GrUu 62/2018, GrUu 70/2018, GrUu 78/2018, GrUu 7/2019).
- I nu gällande regeringsprogram finns en skrivelse om att främja förvaltningens och hela samhällets digitalisering.
- Riksdagen behandlar med start vecka 38 Justitieministeriets och finansministeriets förslag till ny lagstiftning som möjliggör helautomatiserade beslut i finsk förvaltning.

Vad är automatiskt beslutsfattande?

” En myndighet genom automatisk databehandling träffar ett avgörande som avslutar behandlingen av ett ärende utgående från i förväg fastställda behandlingsregler, utan att avgörandet granskas och godkänns av en fysisk person.”

[Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi.pdf](#)

Vad är inte automatiskt beslutsfattande?

- AI –baserat beslutsfattande
- Beslutsfattande där en människa ingår i beslutsprocessen
- Beslutsfattande med hjälp av tekniska hjälpmedel
- Behandling utan beslutsfattande

Omfattningen av den tilltänkta lagstiftningen

Förvaltningslag

- Tillämpningsområde och begränsningar
- Rättsskyddsanvisningar

Informationshanteringslag

- Regler om dokumentering
- Regler om säkerhet i behandlingen
- Regler om informationssäkerhet och dataskydd

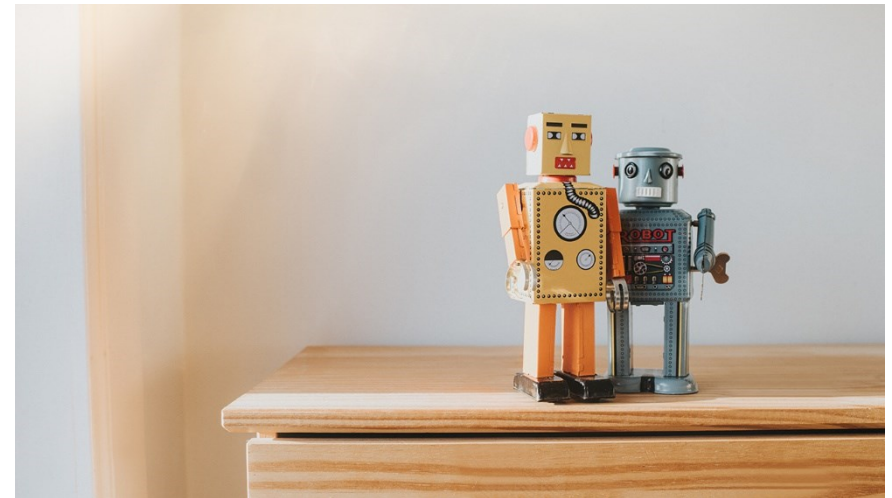
Lag om tillhandahållandet av digitala tjänster

- Chat-bot –reglering

Krav på rättsskydd

- I sektorlagstiftning kan speciella regler skrivas in.
- Alltid rätt att kräva att en naturlig människa deltar i beslutsfattandet.
- Personen, som är föremål för beslutet, skall utan avgift kunna söka ändring i beslutet antingen hos den myndighet som fattat ursprungligt beslut, eller i myndighet hos samma personuppgiftsansvarig.
 - Kan alltså användas enbart i ärenden med omprövning inom kommunen.
- Grundar sig på GDPR 22 art 2.b

”Det är inte möjligt att automatiserat avgöra ett ärende som gäller begäran om omprövning eller motsvarande rättsmedel, förvaltningsklagan eller påförande av en administrativ påföljd av straffkaraktär.”

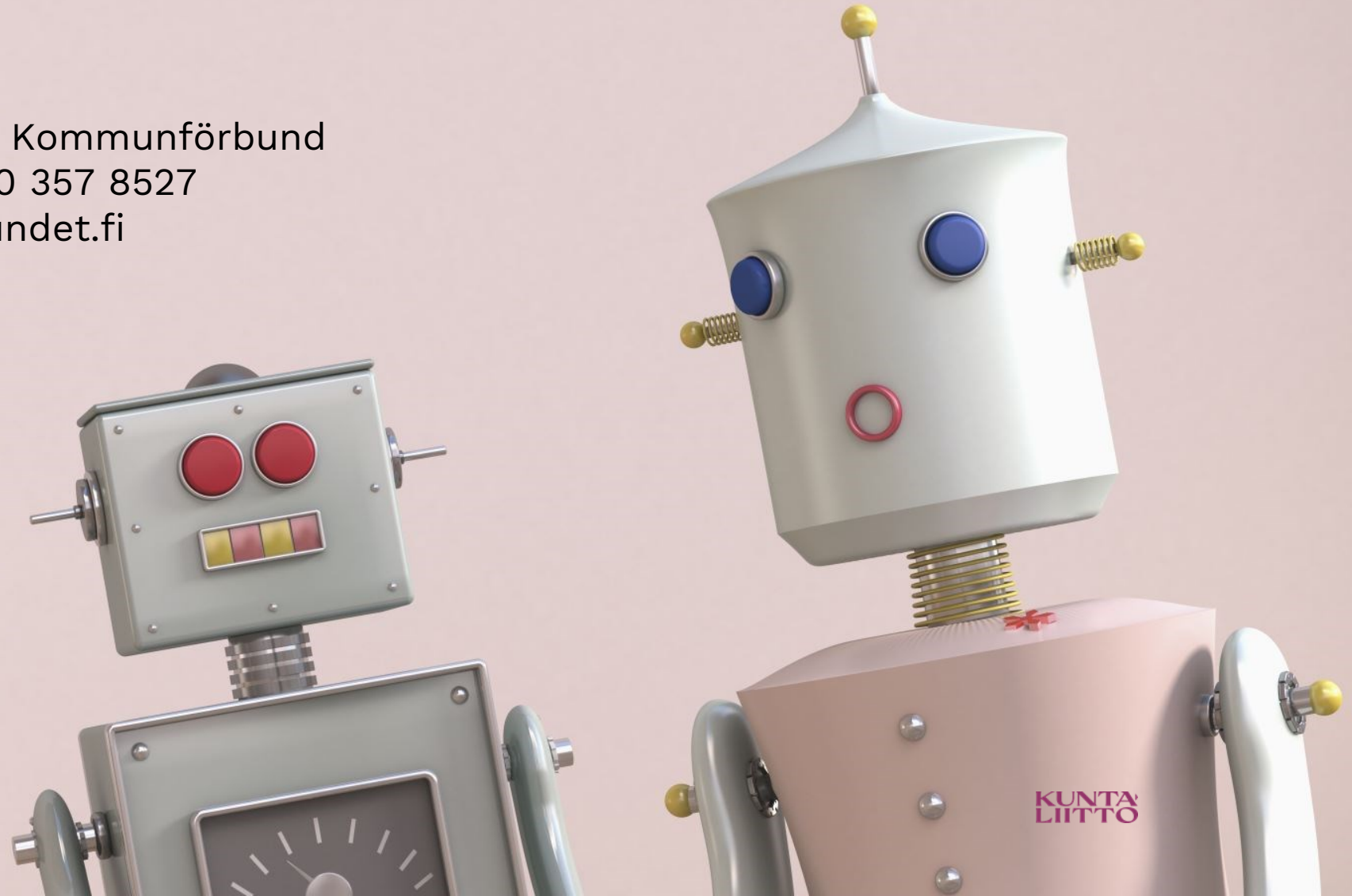

Tankar om lagstiftningen

- Mycket bra att detta förs framåt.
- Också kommuner och städer bör effektivt kunna använda sig av automatiskt beslutsfattande.
- Höga startkostnader pga vidlyftiga krav i informationsbehandlingslagen lyfter tröskeln högt
- Också rättsskyddskravet gör att användningsområdet i kommuner blir smalt, utan ändringar till sektorlagstiftningen.
- Lagstiftningen idag finns till främst för stora myndigheter, som avgör massabeslut.

Ida Sulin
Ledande jurist /Finlands Kommunförbund
+358 9 771 2467, +358 50 357 8527
Ida.Sulin@kommunforbundet.fi

KUNTA
LIITTO